

Mythologia, Francfort, 1581 - VI, 24 : De Actæone

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[81\] : De Actæone](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VI

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - VI, 24 : De Actæone](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VI

[Mythologie, Paris, 1627 - VI, 25 : D'Acteon](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VI

[Mythologie, Lyon, 1612 - VI, 24 : D'Acteon](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - VI, 24 : De Actæone, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 08/12/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/5999>

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 671-674

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Actéon](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

damnet: nemo propè rursus est, qui tã turpe Paridis iudicium, non imitetur. Hac proposita Paridis turpitudine fecerunt antiqui, vt nos ipsos dementiæ condemnaremus: est enim Venus, quam tanti fecit Paris, nihil aliud, quàm dementia, vt nomen ipsum significat, sicut testatur Euripides in Troadibus his versibus:

τὰ μῦθ' αὖ γὰρ πάντ' ἐς ἴν' Ἀφροδίτην ὁροῦσι.

καὶ τὸν μὲν ὁρθῶς ἀφροσύνης ἀρχὴ θύει.

Vbiq; stulta sunt Venno mortalibus,

Recteque nomen cepit à dementia.

Præclare sanè factum est ab ipsa natura, vt breue tempus libidini iniunxerit: nam si amplius spatium sit voluptatibus iniunctum, crudelissimos, & maxime omnium beluarum furiosos homines experiremur. Ac de Paride satis, nunc de Actæone dicamus.

De Actæone.

CAP. XXIII.

NEQVE leue sanè supplicium Actæonem subiisse memorant, quòd nudam Dianam intueri ausus sit: tantum honorem Dijs immortalibus deberi significabāt. Fuit hic, vt scripsit Zetes hist. 61. chil. 6. Autonoes Cadmi, & Aristæi filius: qui cum mirum in modum venatione delectaretur, vt pote à Chirone educatus, vt ait Apollodorus libro secundo, fertur super saxo quodam defessus dormire solitus, quod fuit non procul à Megaris Platæam contendentibus, quod etiam Actæonis saxum vocatum fuit. Scripsit Pausanias in Bœoticis Actæonem in fonte illi saxo proximo se lauante Dianam vidisse, quod illa molestè ferens, rabiem canibus Actæonis immisit, vt illum laniarent. Eam fabulam multis verbis complexus est Ouidius lib. 3. Metamorph. qui non super saxo illum dormire solitum scribit, sed in spelunca quadam fonti illi propinqua. Illa de causa dictus est fuisse in ceruum conuersus, & à suis canibus in Cithætone laniatus, quos multos assiduè in feras nutrebat, vt significauit Eurip. in Bacchis hoc pacto:

ὄρεται τὸν Ἀκταίωνος ἀθλίων μόνον,

ἐν αἰμύσειον σκύλακι, ὅς ἐστι φάτο,

διηπαῖσ' αὖτο κρέσσειν ἐν κυνηγίαις.

Num cernis Actæonis improbam necem?

Canes voraces, ille quæ nutruerat,

Nam dilaniare optimum Venatibus.

Nomina verò canum, à quibus Actæon fuit laniatus, nihil aliud quàm vel colores corporum, vel sagacitatem significant, quæ conuenit canibus. hæc autem sunt: Melampus, nigros habens pedes; Ichnobates, per vestigia sequens; Pamphagus, omnia comedens; Dorceus, perspicax; Oribasus, montiuagus; Nebrophonos, hinnulos occidens; Lælaps, procella; Theron, ferus; Pterelas, alatus; Agre, inquirens; Hylæus, syuestris; Nape, saltus pererrans; Poemenis, pastorum canis; Harpyia, rapax; Ladon, hinnulo similis; Dromas, cursor; Canache, fremens; Sticte, picta; Tigris, feta; Alce, robusta; Leucon, albus; Asbolus, fuliginosus; Lacô, reboans; Aello, procellosus; Thous, celer; Cyprius, libidinosus; Lycisca, lupina; Harpalos, rapax; Melaneus, niger; Lachne, hirsuta; Labros, rapidus; Agriodos, agrestibus vijs aptus; Hylactor, lattrator. Nam omnino canes quinquaginta Actæonis à nonnullis commemorantur. Alij dixerunt Actæonem cerui pelle à Diana tectum laniatum fuisse à canibus ad eum lacerandum incitatis, ne Semele uxorem duceret, cuius sententiæ fuit Stesichorus Himeræus; vel (vt voluit Acusilaus) quia illam compressit. Alij Actæonem non versum in ceruum, neq; cerui pelle tectum fuisse arbitrantur, sed opinionem canibus immisam, vt feram putarent, quod attigit Ouid. his carminibus:

*Testis & Actæon, quondam fera creditus illis,
Ipse dedit letho cum quibus antè feras.*

Neque verò vnus tantum fuit Actæon, vt ego quidem censeo, sed alter à canibus laniatus: alter à Bacchis discerptus: de quo ita sententia extat enarratoris Apollonij. Melissus, quia Corinthios à Phidone Argiuorum Rege, à quo evertendi erant, liberauit, & protexit, ob singulare beneficium insignes honores consecutus fuit. Accidit aliquando vt Bacchiades domum huius inuadentes filium Actæonem distraxerint vel repugnantibus parentibus. Cum verò celebranda essent Isthmia, Melissus ad aram accedens multa imprecatus est Corinthijs, nisi filij sui cædem vlciscerentur: cum illa dixisset, se de propinquo præcipiti loco deiecit. At Corinthij cum timerent magnopere si inultam cædem illam reliquissent Actæonis, tum etiam multo magis ita iubente oraculo, Bacchiades è sua regione eiecerunt. Eodem tempore vnus Bacchiadum Cherfocrates Coreytam extruxisse fertur expulsis Colchis, qui ibi habitabant, quo se omnes

omnes Bacchiades receperunt. Ferunt Aristarum superioris Actæonis patrem tam grauitè tulisse mortem filij, vt Bœotia atque vniuersæ Græciæ indignatus continuò è Græcia in Sardiniam migrauerit. Verùm cur hæc vt admirabilia, & sempiterna memoria digna transmissa sunt ad posteros? ¶ Ego sanè ex historia ad morum informationem itum esse arbitror. quid enim prohibet, cùm Sol Leonem signum ingressus fuerit, Lunæ vi aucta in eodem signo, rabiem canibus natam esse per dies Caniculæ præsertim? aut canibus rabie exagitatis quæ vis, quæ ratio, quæ cognitio potest resistere, quo minùs vel in dominum sæuiant? Fuerunt qui putarint Actæonis facultates per canum rabiem, aut per iratam venationum deam insulsè dissipatas significari: quia canes non Actæonem, sed eius opes laniauèrunt: quod quidem perridiculum mihi videtur. non enim ad venationem hortari posteros, vel retrahere consilium fuit antiquis, sed minùs rectos mores emendare. Per hanc igitur fabulam nos ad beneficia in viros bonos conferenda adhortabantur, ac retrahebant à benemerendo de ingratiss & immemoribus acceptorum hominibus: quod etiam videtur significasse Theocritus in eo versu:

τρεῖς κύνες ὅς τε φάγῃσι. nutri canes & te edant.

Omnium sanè beneficiorum optimum est illud, quod apud virum bonum & memorem & gratum collocatur: quod verò in maleficum & ingratum collatum est, omnino malè collatum fuit: quippe cùm improbi homines, ne parem gratiam referre cogantur, sapiens pro acceptis beneficiis simultatis causas aucupentur, seque vel quauis leuissima de causa iratos fingant, vt sic deletum appareat quidquid in eos collatum sit. Vt prudentiores igitur essemus in conferendis beneficiis, ne honori, facultatibus, vitæque nostræ insidiatores nostris sumptibus aleremus, rationem conferendorum beneficiorum nos antiqui docuerunt: quippe cùm beneficium viro bono facere, sit propè accipere, atque hæc nonnulla pars est iustitiæ, vt traditum est in officiis. Admonemur præterea per hanc fabulam, ne simus nimis curiosi in rebus nihil ad nos pertinentibus. quoniam multis perniciosum fuit res arcanas aliorum cognouisse, aut principum ciuitatum, sum morumq; virorum, aut Deorum præcipuè, quotũ vel aliqua minima suspicio arcanorum conscium facillè potest opprimere. atq; vt summatim dicam,

eas fabulas, quas insulsi & imperiti plerique aniles nugæ tantum esse crediderunt, ad posteros tradiderunt antiqui, ut per illas nos à temeritate, crudelitate, arrogantia, libidine, illegitimisque facinoribus retraherent, & ad humanitatem, prudentiam, beneficentiam, integritatem, temperantiamque adhortarentur: & ut humanam vitam denique omnem in melius informarent.

NATALIS COMITIS MYTHOLOGIE

LIBER SEPTIMVS.

*Quam iuste & utiliter Viri illustres gloriam
sint consecuti.*

VELLA neque sanctior lex, neque præclarior institutum esse potest, illustrissime Campeggi, quam illud quod digna virtutibus præmia, & flagitiis singulis supplicia proponit: siquidem equum est, non solum ut à flagitiis retrahantur, verum etiam ad virtutem & ad præclara facinora incitentur animi mortalium, ne desides ac segnes vitam hanc obscure transigant. Hæc una res Herculem, ceterosque Heroes illustres ita ad labores, omniaque pericula fortiter subeunda impulit, ut nihil neque tam horrendum, neque tam arduum fuerit, quod labore & patientia non fuerit superatum. Nam & latrones de medio sublatis, & inferi aditi, & monstra horribilia perdomita, & crudelitas tyrannorum repressa atque extincta propter præmia virtutis dicantur. est autem præclarum virtutis præmium, gloria: quæ animos mortalium ad insignia quæque facinora mirifice stimulis impellit, facitque ut difficilia & periculosa & ardua omnia, leuia & plana & facillima videantur. Neque vlla ciuitas, nullum imperium, nulla natio denique potens ac diuturna